

SZÖVEGÉRTÉS- MEGOLDÁS

Olvasd el figyelmesen a szövegrészletet, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Emlékezzünk nyelvészekről

– **Riporter:** *Milyen volt a kapcsolata Lotz Jánossal? Hogy alakult ki Önök között ez a mester–tanítvány viszony?*

– **Szépe György:** 1963-ban ismerkedtünk meg, bár előtte talán már találkoztunk valamelyik kongresszuson. Mindketten a magyar nyelv hangrendszerével foglalkoztunk, csak kicsit más stílusban. Lotzot kevesen értették. Amit ő csinált, az rendkívül finom megközelítés, olyan, mint hogyha egy ékszerész dolgozott volna. Rejtvényfejtőként, tulajdonképpen barlangkutatóként dolgozott, ameddig megtalálta azt a kérdést vagy azt a sávot, amire rá kellett erősíteni és megoldani a problémát.

A Ford Alapítvány támogatásával ő választhatta ki azt a 100 embert, akit elvittek az Egyesült Államokba. Az egyikük én voltam. Odakerültem a Columbia Egyetemre, egy fél évig egész a közelébe, ezután elkerültem a Harvardra és egy másik egyetemre. Két év után pedig visszahívtak, ismét a Columbia Egyetemre, hogy tanítsak. Ezt még ő intézte, de közben elment Washingtonba. Részben New Yorkban lakott, részben Washingtonban, én mind a két helyen rendszeresen meglátogattam.

Aztán Magyarországra jött, a Nyelvtudományi Intézetben és a pesti egyetemen tanított, rám volt bízva, hogy az ő óráihoz a szervezési dolgokat megcsináljam: az órák felvételét, a hirdetést, azokat a dolgokat, amik ilyenkor szükségesek. Ameddig meg nem halt – elég hirtelen halt meg –, a közös vállalkozásunk az volt, hogy az ő munkáinak egy magyar válogatását közzétesszük. A Gondolat Kiadó több ilyen könyvet készített, én is készítettem nekik néhányat, és elkezdtek a munkát, és szerződést kellett kötni. A szerződéskötéskor pedig nagy meglepetésre kikötötte, hogy ha ő közben meghal, akkor én fejezzem be a munkát. A válogatást együtt készítettük még, ott a Hudson folyó partján, New Yorkban. Cédulákra irkálta, hogy mit akar, meg mit nem akar, aztán leveleztünk, még nem volt internet, tehát a postán, és akkor a dolgokat még cenzúrázták¹ is, de ez egy külön történet. Elég az hozzá, hogy végül is meghalt váratlanul, így a munkát én fejeztem be.

Több kötetet készítettem az ő munkásságáról, kettő meg is jelent, meg előszavakat írtam. Írtam róla nekrológot², a bonyhádi kötetbe pedig a szokásos búcsúztatón túl meg kellett írni, hogy ki volt, milyen környezetben élt, mit csinált. Persze ez most nem nyelvtudomány, hanem visszaemlékezés, az emlékezésnek pedig nincsen rendszerezett kerete, hanem ezek afféle foszlányok, de ha az ember saját maga is átéli ezeket a dolgokat, akkor annak lesz valamilyen összetartó szerkezete. Ez volt Lotz Jánossal a kapcsolatam. *(Részlet egy dr. Szépe Györggyel 2009-ben készült interjúból)*

¹ A Kádár-rendszerben politikai ellenőrzés alá vonták pl. az Egyesült Államokból érkező leveleket.

² Itt: búcsúztató cikk, emlékezés

Feladatok

1. Mi köti össze az alábbi fogalmakat? A szövegből kiolvasható közös sajátosságra gondolj!

3/

- | | |
|---|-----------------------------------|
| a) Ford Alapítvány, Columbia Egyetem, Harvard | Szépe György amerikai útja |
| b) ékszerész, rejtvényfejtő, barlangkutató | Lotz János mint kutató |
| c) New York, Washington, Budapest | Lotz és Szépe találkozásai |

2. Milyen közös munkákban vett részt Szépe György és Lotz János? Töltsd ki a táblázatot a szövegből származó tényekkel!

4/

Az Egyesült Államokban	Magyarországon
A New York-i Columbia Egyetemen tanítanak	Lotz pesti óráinak megszervezése
Válogatás a Lotz-könyv tervezésekor	A Gondolat Kiadóban a Lotz-könyv előkészítése

3. Milyen módon tartotta a kapcsolatot Szépe professzor és Lotz János közös munkáik során? 3/

A kapcsolattartás módjai
szóbeli megbeszélés
cédulákon (emlékeztető)
postai levelezés

4. Milyen szövegbeli tartalmi elemre vonatkoznak az alábbi szófordulatok? Egy szóval vagy szókapcsolattal válaszolj! 4/

afféle foszlányok **az emlékeire/emlékképekre**
egy külön történet **a levelezésre**
magyar válogatását **Lotz műveire (angol nyelvű)**
szerződéskötéskor kikötötte **feltételre/feltételt szabott**

5. Válaszolj a kérdésekre a szöveg alapján! 3/

- Hány kötetet jelentetett meg Szépe György Lotz munkásságával kapcsolatban? **3**
- Hány tanítási évben tartózkodott az Egyesült Államokban Szépe György? **3**
- Legalább hány nekrológot írt Szépe György Lotz Jánosról? **2**

6. Egészítsd ki a mondatok tartalmát a megfelelő szavakkal! 3/

Lotz János volt Szépe György MESTERE, ahogy a tanítványok emlegetik a rájuk nagy HATÁST gyakorló tanárokat. Valószínűleg ő ISMERTE/ISMERHETTE a legjobban Lotz munkásságát Magyarországon.

HELYESÍRÁS - MEGOLDÓ

1. Írd le az alábbi szavaknak a helyesírásban használt rövidítéseit! 8/

ill.	ti.
i.sz.	M Ft
bp.-i	igh.
c.	ún.

2. Egészítsd ki az alábbi mellérendelő szóösszetételeket az utótagjukkal! Írd le helyesen a párokat! 12/

mendemonda	összevissza
szerteszét/szerteszéjjel	várva vár
csiribiri	szóról szóra
tetőtől talpig	többé-kevésbé
gizgaz	unos-untalan

3. Húzd alá a helyes elválasztást!

8/

Lut-her/Lu-therIvett-el/Ivet-telmé-gis/még-ismind-egy/min-degynév-e-lő/né-ve-lőpec-hes/pe-chesedd-zél/edz-dzélvég-ig/vé-gig**4. Pótold a hiányzó mássalhangzókat!**

10/

utána (n/nn)

vállfa (l/l)

szimmetrikus (m/mm)

telik (l/l)

guggol (g/gg)

egyezik (gy/ggy)

hallgatótag (l/l)

plusz (sz/ssz)

asszisztens (sz/ssz)

pulóver (l/l)

5. Lásd el –val/-vel raggal az alábbi szavakat, rövidítéseket és számot!

8/

Vass-sal	6-tal
Tóthtal	csehvel
Kazinczyval	céhvel
Ráczcal	oláhval
Zsanettel	dohhal
30%-kal	pechhel
10 cm-rel	turmixszal
40 km-rel	briddzsel

6. Állapítsd meg, melyik írásmód a hibás! Ha az első a helytelen, akkor 1-est, ha a második, akkor 2-est, ha a harmadik, akkor 3-ast, ha valamennyi hibás, akkor 0-át, ha mindegyik jó,

akkor X-et írnék a táblázat utolsó oszlopába!

10/

*az első a hibás=1 a második a hibás=2 a harmadik a hibás=3 valamennyi hibás=0
mindegyik jó=X*

1.	2.	3.	
karácsony	püskös	szenteste	X
Luxemburg	boxol	Mexikó	2
mítikus	kulturális	szimbólikus	0
Bükk-hegység	Mátra-hegység	Mecsek-hegység	0
monogramm	diagramm	autogramm	0
fennkölt	fennsík	fennséges	3
papír zsebkendő	vaskarfa	alumíniumedény	2
című	címke	címzett	X
videófilm	videomagnó	videózik	1
Magyar Értelmező Kéziszótár	Élet és Tudomány	Nők Lapja-beli	1

7. Melyik név szerepelhet előbb egy névsorban? 1-est írnék a nevek után, ha az első, 2-est, ha a második!

4/

Meszlényi – Mérei **2**

Örsi Péter – Örsi Petra **1**

Ónlaki – Ond **2**

Tizedes – Tízfalvi **1**

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____